

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Βασιλική Πλιόγκου

Επίκουρη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Δυτικής
Μακεδονίας-Πρόεδρος της ΟΜΕΡ (Παγκόσμια
Οργάνωση Προσχολικής Εκπαίδευσης)

Π.Σ. Κεντρικής Μακεδονίας

vpliogou@uowm.gr

Βασικοί λόγοι για τη διεξαγωγή μιας επισκόπησης της βιβλιογραφίας

Επισκοπήσεις βιβλιογραφίας για το σχεδιασμό πρωτογενούς έρευνας

αιτιολόγηση της έρευνας (π.χ. έλλειψη συνοχής στα αποτελέσματα διαφόρων μελετών, μειονέκτημα στο σχεδιασμό κτλ.)

Επισκόπηση της βιβλιογραφίας ως αυτοσκοπός

βελτίωση άσκησης επαγγέλματος, ουσιαστική κατανόηση θέματος, ολοκληρωμένη επισκόπηση ερευνών.

Πότε μπορεί να
χρησιμοποιηθεί μια
επισκόπηση
βιβλιογραφίας;

- Στο ξεκίνημα μιας μελέτης (αιτιολογία της μελέτης)
- Εργαλείο για το σχεδιασμό της έρευνας (καθοδήγηση για μεθοδολογικές λεπτομέρειες)
- Σύνδεση με τα φαινόμενα που περιγράφονται
- Καθοδήγηση στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Επισκόπηση βιβλιογραφίας ως αυτοσκοπός

- Για να βελτιωθεί ο τρόπος με τον οποίο ασκούμε το επάγγελμά μας
- Για να δώσει ουσιαστική κατανόηση των ήδη γνωστών για ένα θέμα
- Συνένωση εμπειρικών ερευνών σε ένα σώμα

Διαδικασία της αναζήτησης-βήματα της διαδικασίας επισκόπησης

1. Προσδιορισμός ερευνητικού θέματος
2. Επισκόπηση δευτερογενών πηγών για μια γενική εικόνα του θέματος
3. Ανάπτυξη μιας στρατηγικής αναζήτησης και εντοπισμός πηγών
4. Διεξαγωγή της αναζήτησης
5. Άντληση πηγών

Διαδικασία της αναζήτησης-βήματα της διαδικασίας επισκόπησης

1. Μελέτη άρθρων και προετοιμασία πληροφοριών και σημειώσεων
2. Αξιολόγηση των αναφορών της έρευνας
3. Ανάλυση των ερευνητικών ευρημάτων και σύνθεση των αποτελεσμάτων
4. Αξιοποίηση της επισκόπησης για τη δημιουργία εννοιολογικού πλαισίου και τη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων/ υποθέσεων.

Βήμα 1: προσδιορισμός ερευνητικού θέματος

2 βασικές αρχές:

A) ευελιξία στην εννοιολογική-θεωρητική σύλληψη του ερευνητικού προβλήματος

B) να ξεκινούν με μια ευρύτερη ιδέα και να είναι προετοιμασμένοι να την περιορίσουν κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Πηγές ερευνητικών θεμάτων:
ενδιαφέροντα του ερευνητή, γνώση κοινωνικών συνθηκών επισήμανση προβλημάτων κτλ.

Βήμα 2:

επισκόπηση δευτερογενών πηγών για μια γενική εικόνα του θέματος

Περιοδικά που εκδίδουν τακτικά επισκοπήσεις (π.χ. Review of Educational Research)

Άλλα εγχειρίδια για συγκεκριμένα θέματα

Βήμα 3:

Ανάπτυξη μιας στρατηγικής αναζήτησης

Εντοπισμός προκαταρκτικών πηγών
(π.χ. ERIC, PsychINFO κτλ.)

Εντοπισμός πρωτογενών ερευνητικών
περιοδικών

Προσωπική δικτύωση (συζήτηση με
άλλους)

Βήμα 4: διεξαγωγή της αναζήτησης

Προετοιμασία για αναζήτηση
προκαταρκτικών πηγών
Προσδιορισμός για όρους- κλειδιά
Βελτίωση αναζήτησης:
σύμβολα περικοπής (η αναζήτηση
διευρύνεται περιλαμβάνοντας
οποιοσδήποτε όρους ξεκινούν με τα
γράμματα που εισάγουμε, ανεξαρτήτως
κατάληξης)

Βήμα 4: διεξαγωγή της αναζήτησης

Χρήση συμβόλων του Boole (and, or, not, nor)

ή συμβόλων θέσης (same, with, adj, near)

Περιορισμός αναζήτησης π.χ. με το χρόνο δημοσίευσης ή πεδίου

Συμπερίληψη πρόσθετων βάσεων δεδομένων- ευρετηρίων

Βήμα 4: διεξαγωγή της αναζήτησης

Τύποι εγγράφων:

A) άρθρα περιοδικών

B) άλλες αναφορές
(ED=educational document): παρουσιάσεις,
οδηγοί αναλυτικών
προγραμμάτων,
ερευνητικές εκθέσεις κτλ.

Τι μπορούμε να βρούμε;

Βήμα 5: άντληση τίτλων

Full text: διαθέσιμα εξολοκλήρου online
Επιλογή καταλόγου βιβλιοθήκης
Δανεισμός μεταξύ βιβλιοθηκών
(οικονομική επιβάρυνση)
Μικροφίς σε βιβλιοθήκη

Βήμα 6: μελέτη και προετοιμασία βιβλιογραφικών πληροφοριών και σημειώσεων

Καταγραφή βιβλιογραφικών
πληροφοριών

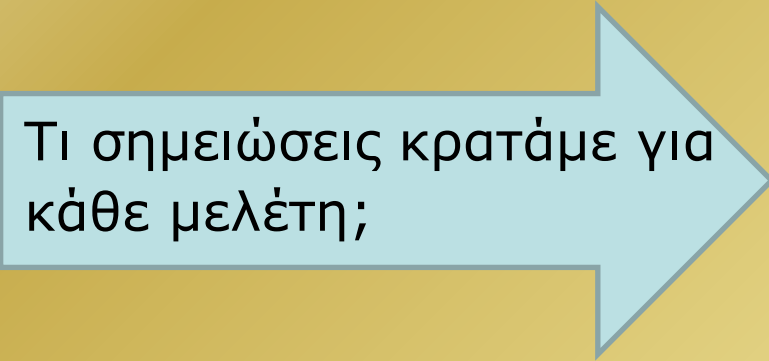
Μορφή: συνήθως APA- εγχειρίδιο
δημοσίευσης της Αμερικανικής
Ψυχολογικής Εταιρείας, π.χ.

Επώνυμο, αρχικά, (ημερομηνία
δημοσίευσης). Τίτλος άρθρου
περιοδικού, Τίτλος περιοδικού, αριθμός
τόμου (αριθμός τεύχους), αριθμοί
σελίδων.

Βήμα 6:

μελέτη και προετοιμασία βιβλιογραφικών πληροφοριών και σημειώσεων

Τι σημειώσεις κρατάμε για
κάθε μελέτη;

1. Αναφορά προβλήματος
2. Θεωρητικό παράδειγμα ερευνητή
3. Σχεδιασμός (δειγματοληψία, χαρακτηριστικά συμμετεχόντων, συλλογή δεδομένων, εργαλεία, μέθοδοι)
4. Στρατηγική ανάλυσης δεδομένων
5. Αποτελέσματα
6. Συμπεράσματα
7. Δική σας αξιολόγηση

Βήμα 7: αξιολόγηση των αναφορών της έρευνας

Ερευνητικά ερωτήματα και υποθέσεις
Σχεδιασμός της έρευνας
Δείγμα
Μετρήσεις
Διαδικασίες συλλογής δεδομένων
Πιλοτική δοκιμή
Διαδικασίες ανάλυσης δεδομένων
Περιορισμοί ερευνητικής μελέτης
Χρονοδιάγραμμα.

Βήμα 8:

ανάλυση των ερευνητικών ευρημάτων και σύνθεση των αποτελεσμάτων

Αφηγηματική σύνθεση

Επεξηγηματική μέθοδος περίπτωσης:
κάθε έγγραφο αντιμετωπίζεται
ξεχωριστά ως μια εστία δεδομένων που
θα εξεταστεί, συνοψιστεί και
αξιοποιηθεί.

Βήμα 9: αξιοποίηση της επισκόπησης βιβλιογραφίας

Κάθε ίδρυμα-φορέας έχει τους δικούς του όρους για μια ερευνητική πρόταση

Εννοιολογικό πλαίσιο και θεωρία προγράμματος

Επιδράσεις διαφορετικών θεωρητικών πλαισίων στα ερευνητικά ερωτήματα

Π.χ. θεωρία υστέρησης ευφυΐας

Βήμα 9: αξιοποίηση της επισκόπησης βιβλιογραφίας

Ερευνητικό ερώτημα: είναι οι μειονότητες γενετικά υποδεέστερες σε σχέση με τους λευκούς;

Υποδείξεις για δράση: επανορθωτική εκπαίδευση, αλλά το πρόβλημα στην πραγματικότητα βρίσκεται μέσα στο ίδιο το παιδί.

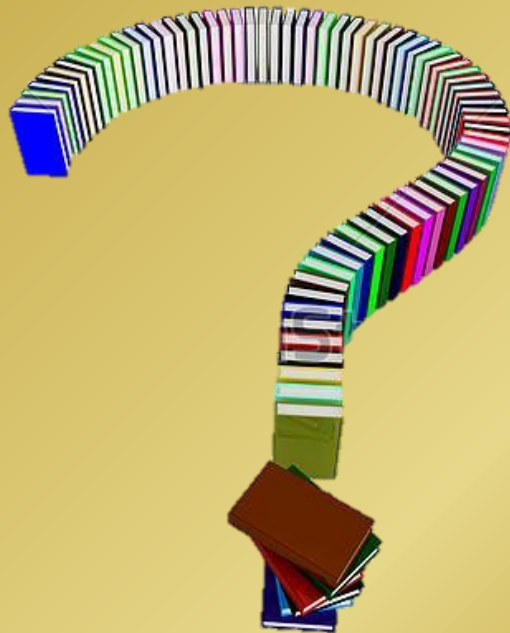

Κριτική ανάλυση επισκοπήσεων βιβλιογραφίας

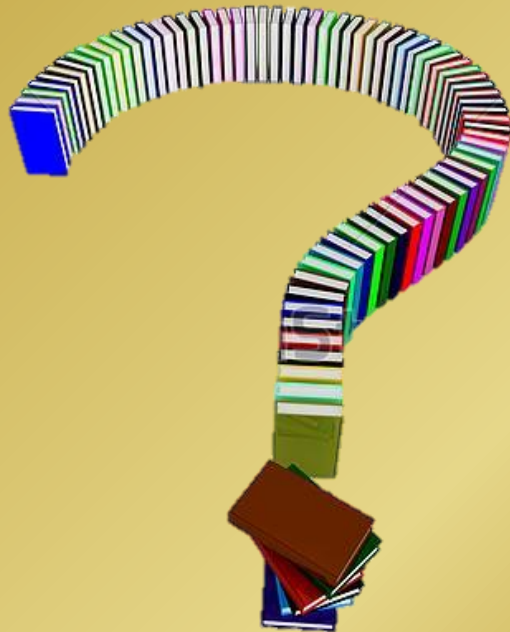
- Ανάλογα με τη φύση της υπό ανάλυση επισκόπησης
- Προκαταλήψεις σχετικές με τη δημοσίευση-π.χ. δημοσίευση μόνο σημαντικών διαφορών, μεροληψίες
- Μεταβλητή της ποιότητας στις πρωτογενείς ερευνητικές μελέτες
- Αποφάσεις για ένταξη και αποκλεισμό

Ερωτήματα για κριτική ανάλυση των επισκοπήσεων βιβλιογραφίας

1. Σε ποια γενικότερη εικόνα εντάσσεται η έρευνα;
2. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της βιβλιογραφίας που παρατίθεται; (Είναι έγκυρη; Σε πρωτογενείς έρευνες; Προσφέρει κριτική; Είναι ισορροπημένη;)
3. Είναι απαλλαγμένη από προκαταλήψεις;
4. Στοιχειοθετεί την ανάγκη για τη διεξαγωγή της μελέτης;

Ερωτήματα για κριτική ανάλυση των επισκοπήσεων βιβλιογραφίας

5. Ποιο το θεωρητικό πλαίσιο και τα ερευνητικά ερωτήματα;
6. Προσφέρει αρκετές πληροφορίες για να καθοδηγήσει τις ερευνητικές διαδικασίες;
7. Σας είναι χρήσιμες η πληροφορίες;
8. Οι πηγές περιλαμβάνουν απόψεις περιθωριοποιημένων ομάδων;

Ενδεικτικές Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Bouma, G., D., and Atkinson, G., B., J. (1995) *A handbook of Social science research: a comprehensive and practical guide for students*, Oxford University Press: Oxford.
- Cohen, L., Manion, L. and Morrison, K. (2007). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Δημητρόπουλος, Ε. (2001). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας. Ένα συστηματικό δυναμικό μοντέλο*. Αθήνα: Έλλην.
- Κυριαζόπουλος, Π. και Σαμαντά, Ε. (2011). *Μεθοδολογία έρευνας εκπόνησης διπλωματικών εργασιών*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.